

Obsah

Úvodem (<i>J. O. Fischer</i>)	5
Autorský kolektiv a rozdělení úkolů	11

1 | Literatura Velké francouzské revoluce

(*J. O. Fischer*)

Buržoazní revoluce jako periodizační předěl	15
Základní rysy a novost revoluční literatury	18
(Stav bádání o revoluční literatuře 21)	
Řečnictví	22
Problém revolučního klasicismu	26
Žurnalismus a politický pamflet	27
Divadlo	30
(Revolučně klasicistní tragédie: M.-J. Chénier 32 — Komedie. Fabre d'Eglantine 35 — Revoluční dramata 36)	
Román ve vztahu k revoluci	38
Poezie	39
(Poezie hymen a ód 39 — André Chenier a revoluce 40 — Sylvain Maréchal 42)	
Revoluční píseň	46
(Tematické rozpětí revolučních písní 47 — Nejslavnější revoluční písně 49 — Píseň a revoluční klasicismus 55)	
Zárodky sociálního myšlení 19. století (<i>Babeuf</i>)	56
Literatura	59

2 | Období romantismu a kritického realismu

{Francouzská literatura po Velké revoluci — do roku 1848}

UMĚNÍ A NOVÁ EPOCHA (<i>J. O. Fischer</i>)	65
(Politika, ideologie a umění 65 — Základní estetické otázky vztahu umění a skutečnosti 70 — Utřídění látky 73 — Stručný chronologický průřez 75 — Chronologický přehled 1789—1848 podle žánrů 76)	
POČÁTKY ROMANTISMU — (<i>V. Brett</i> za spolupráce <i>J. O. Fischera</i>)	79
(Společenská a myšlenková atmosféra na počátku století 80 — Literatura za císařství 82)	

Mme de Staël	85
(Liberalistické politické názory 86 — O literatuře 88 — Romány o ženských osudech 90 — O Německu 91)	
Chateaubriand	93
(První spisy 94 — Propagace katolicismu 96 — Objevení romantických hrdinů: Atala, René 98 — Chateaubriandova politická dráha 103 — Paměti ze záhrobí 104)	
Jiné projevy „choroby století“	106
(Constantův Adolf 106 — Sénancourův Obermann 108)	
<i>Literatura</i>	111
OSVÍCENSKÉ TRADICE A FORMOVÁNÍ	
METODY KRITICKÉHO REALISMU (<i>J. O. Fischer</i>)	113
(Atmosféra období restaurace 114 — Úloha liberálů 115 — Literatura v opozici proti restauraci 116)	
Courier	118
(Dopisy psané z Francie a z Itálie 118 — Pamflety 119 — Courierova estetika pamfletu 122)	
Tradice francouzské písně a písničkářství	123
Béranger	126
(Satiry a vlastenecké písně za restaurace 128 — Po roce 1830 133 — Programová nezávislost 136 — Bérangerovská píseň 137 — Celoevropský ohlas 139)	
<i>Literatura</i>	142
SPOLEČENSKÉ MYŠLENÍ A UTOPIE — (<i>J. Minář*</i>)	144
Liberalistická historiografie a filosofie	144
(Liberalistické dějepiscectví 145 — Vztah liberalistických historiků k romantickému hnutí 149 — Eklektická filosofie Cousinova 150 — Vztahy mezi historií a literaturou v jiných systémech 152)	
Kriticko-utopický socialismus	153
(Saint-Simon 154 — Fourier 157)	
Estetické koncepty saint-simonistů a fourieristů	160
Socialistické a komunistické systémy 30. a 40. let	163
(„Křesťanský socialismus“: Leroux, Lamennais 165 — Réformistické teorie: Blanc, Proudhon 170 — Utopický komunismus. Dézamy, Blanqui 171)	
Comtův pozitivismus	177
<i>Literatura</i>	181
ROMANTISMUS	184
Romantické hnutí (<i>J. O. Fischer</i>)	184
(Literárněhistorický výklad romantismu 184 — Průběh „romantické bitvy“ 186 — Základní rysy a přínos romantismu 193)	

* = za redakční spolupráce *J. O. Fischera*.

Nodier (J. Beránková)	197
Lamartine (V. Brett*)	199
(Meditace 200 — Další básnická tvorba 203 — Lamartinova politická dráha 205 — Poslední díla 207)	
Vigny (J. O. Fischer)	208
(Mladistvá díla 209 — Vignyho „epopej deziluze“: Stello, Chatterton, Vojenská próba a velikost 213 — Osudy 219 — Vztahy Vignyho filosofie a tvorby 224)	
Hugo (V. Brett za spolupr. J. O. Fischera)	227
(Mládí a literární začátky 228 — První básnické sbírky 230 — Boj o romantické drama: Předmluva ke Cromwellovi, Hernani 232 — Románová a dramatická tvorba 30. let v duchu Předmluvy ke Cromwellovi 236 — Charakter Hugovy lyriky. Básnické sbírky třicátých let 240 — Tvůrčí krize čtyřicátých let 244 — Zkušenosti let 1848—1851 jako předpoklad Hugovy tvůrčí obrody 245 — „Svědomí světa“ 248 — Vrcholné básnické sbírky: Tresty a Kontemplace 249 — Románová tvorba ve vyhnanství: Ubožáci, Dělníci moře, Muž, který se směje 254 — Hrozný rok (prusko-francouzská válka a Komuna) a román Devadesát tři 257 — Legenda věků 261 — Poslední básnické sbírky 264 — Hugův odkaz 265)	
Musset (V. Brett*)	268
(První verše, básnické povídky a dramatické básně 269 — Dramatická tvorba: Komédie a proverby, Lorenzaccio 274 — Zpověď dítěte svého věku 278 — Mussetovská poetika bolesti: Noci 280 — Poslední básně a novely 282)	
Sandová (V. Brett)	284
(Romány o ženských osudech 285 — Poznávání sociálních problémů 288 — Venkovské romány 293 — Veřejná činnost 294 — Místo G. Sandové v dějinách literatury 296 — Ohlas 297)	
Desbordes-Valmorová (H. Vondrášková)	297
Frenetická literatura a roman-feuilleton (R. Grebeníčková)	301
(Frenetická literatura 301 — Roman-feuilleton, Eugène Sue, F. Soulié 303 — Sentimentální sociální drama: F. Pyat 309)	
Dumas (J. Beránková)	311
Divadelnictví a herectví ve vztahu k romantismu (E. Uhlířová*)	313
(Rozrůznění dramatické kultury a herecké reformy Talmovy 313 — Melodrama a bulvární scény 315 — Triumf romantického dramatu, nové rysy v herectví i scénickém stylu 316 — Další vývoj po romantickém divadle 321)	
Romantická historiografie a kritika (J. Minář)	322
(Romantická historiografie: Michelet 322 — Podněty romantismu pro literární kritiku a zrod literární historie 327 — Názorový a umělecký vývoj Sainte-Beuvův 328 — Sainte-Beuvova literárně kritická činnost a metoda 331)	
„Mladá Francie“ (Druhá romantická generace: Borel, Gautier, Nerval), (R. Grebeníčková)	335
(Nové postavení básníka 336 — Pétrus Borel 341 — Gautier 343 — Nerval 346)	
Spolutvůrci básně v próze (Bertrand, Guérin)	356
Literatura k romantismu	358

KRITICKÝ REALISMUS (J. O. Fischer)	365
(Historické podmínky 365 — Kriticko-realistická tvůrčí metoda 367 — Tvůrčí metoda a postupy 369 — Předchozí literární tradice 371 — Zformování kritického realismu 374 — Kritický realismus jako literárněhistorický pojem 375)	
Stendhal	376
(Chronologie života a díla: Mládí 376; Pobyt v Itálii, literární začátky a estetické polemiky 377; Vznik románových děl a poslední desetiletí života 379 — Stendhalův vztah ke světu 379 — Estetické názory, Racine a Shakespeare 382 — Konflikt stendhalovského hrdiny. Červená a černá 387 — Lucien Leuwen 390 — Italské kroniky a Kartuziánský klášter v Parmě 392 — Lamiela 394 — Stendhalovská psychologie. Postup typizace u Stendhala 395 — Stendhalův odkaz a jeho interpretace 398 — Ohlas 401)	
Balzac	402
(Mládí a spisovatelské začátky 403 — Léta práce na Lidské komedii 404 — Utřídění Lidské komedie 406 — Předmluva k Lidské komedii. Balzacovy cíle a tvůrčí zásady 408 — Postava starého Grandeta. Typičnost a individuálnost 410 — Vzájemná spjatost románů 414 — Otec Goriot 415 — Ztracené iluze 420 — Lesk a bída kurtizán. Postava Vautrina 424 — Zhuštění barev. Použití symbolu k realistické typizaci: Šagrénová kůže 427 — Morálně čisté postavy a společenské zlo 429 — Obraz venkova 431 — Balzacův utopický roajalismus a katolicismus 433 — Kompozice a styl Balzacových románů 436 — Balzacova dramatická tvorba 442 — Balzacovská literatura 443 — České balzacovské edice 446)	
Mérimée	447
(Mystifikátorské prvotiny 449 — Mériméeovo drama a román 451 — Mérimée-mistr novely 454 — Obdivovatel a propagátor ruského realismu 460)	
Hledání čínorodého hrdiny: Tillierův Můj strýc Benjamin	461
Realistická črta a satirická fraška (R. Grebeníčková-J. O. Fischer)	467
(Literární význam realistické črty 467 — Fyziologie, almanachy, sborníky, karikatury 469 — Philipon, Monnier 472 — Lemaîtreův Robert Macaire 475)	
<i>Literatura ke kritickému realismu</i>	478
POEZIE REVOLUČNÍHO PROTESTU (J. O. Fischer)	482
Poezie červencové revoluce, Barbier, Moreau	483
(Červencová revoluce a postoj liberálů 483 — Červencové ideály a iluze 484 — Barbierovy Jamby 485 — Lazar 489 — Příklad Barthélemyho Nemesidy 490 — Hégésippe Moreau 491 — Republikánské písně 30. let 495)	
Počátky dělnické literatury	496
(Goguettes 498 — Saint-simonistická a fourieristická píseň 498 — První kroky dělnické poezie 30. a 40. let 499)	
Leroy, Gille, Dupont a poezie roku 1848	502
(G. Leroy 503 — Ch. Gille 504 — Literárněhistorický význam rané dělnické poezie 508 — Dupont 509 — Bajkař Lachambeaudie 514 — Revoluční píseň roku 1848: 515 — Ménardovy výhružné jamby 516 — Místo revoluční poezie v dějinách literatury 518)	
<i>Literatura</i>	519

3 | Zlom po roce 1848

SPOLEČENSKÁ A LITERÁRNÍ ATMOSFÉRA (<i>J. O. Fischer</i> za spolupráce <i>J. Š. Kvapila</i> a <i>J. Mináře</i>)	523
(Historická situace 523 — Zploštění života. Bezvýchodnost 525 — Skepse. Proti-měšťáctví pohybující se v kategoriích měšťáckého světa 526 — Rozmach pozitivistického scientismu 529 — Rozbití jednoty světa 531)	
REALISMUS A VÝVOJ ROMÁNU PO ROCE 1848 (<i>J. O. Fischer-J. Š. Kvapil</i>) . . .	532
(„Realistická škola“ Champfleuryho a Durantyho 532 — Psychologický román: Fromentin 534)	
Flaubert (<i>V. Stupka-J. O. Fischer</i>)	535
(Paní Bovaryová 538 — Salambo 543 — Citová výchova a problémy Flaubertova realismu 545 — Poslední díla 551 — Flaubertovo dílo dramatické 554 — Flaubertovo místo v literárním vývoji 556 — České překlady a ohlasy 560)	
Próza m. mo. literární proudy (<i>J. O. Fischer-H. Vondrášková-J. Beránková</i>)	560
(Odbojnické rozhořčení a publicistický pamflet 561 — Románová tvorba Erckmanua a Chatriana 563 — Madelěnuv Markýz z Jilovéhoho 566)	
<i>Literatura</i>	568
BAUDELAIRE A POEZIE ZA DRUHÉHO CÍSAŘSTVÍ (<i>V. Stupka*</i>)	570
Parnas	570
(Požadavek neosobní krásy 570 — Leconte de Lisle 573 — Banville a další parnasisté 575 — Ohlas parnasistů u nás 577)	
Baudelaire	577
(Baudelairovy životní osudy před Květy zla 579 — Květy zla 581 — Malé básně v próze 586 — Jiná díla a poslední léta života 587 — Baudelairova básnická metoda 588 — Estetické názory 590 — Ohlas. Interpretace Baudelairova odkazu 594)	
Mistral a básnické hnutí felibrů	597
(Mistral: Mirèio 598 — Politické využití hnutí 599 — Další Mistralova díla 599 — Ostatní felibrové 600)	
<i>Literatura</i>	600
MĚŠTÁCKÝ KONFORMISMUS A DIVADLO (<i>E. Uhlířová</i> za spolupr. <i>J. Š. Kvapila</i>) .	603
(Oficiální literatura druhého císařství 603 — Divadelní život 604 — Předchůdce: konverzační komedie Scribova 605 — „Škola zdravého rozumu“. Vážná komedie: Augier, Dumas syn 606 — Veselá komedie: Labiche 610 — Jiní dramatikové (Sardou, Pailleron). Vznik operety 612 — Divadlo a herci 614 — <i>Literatura</i> 614)	
OTÁZKA PŘEDĚLU A DALŠÍHO LITERÁRNÍHO VÝVOJE (<i>J. O. Fischer</i>)	616
Výběr z bibliografie statí v českých časopisech 1890—1962 (<i>V. Stupka</i>)	620
<i>Seznam ilustrací</i>	633
Rejstříky: (<i>Z. Topinková</i>): Nejvýznamnější rozebíraná díla	635
Jmenný rejstřík	642